

دولت‌ها در راستای اهداف خود برای توسعه پژوهش و فناوری انواع مختلفی از سیاست‌ها را مورد استفاده قرار می‌دهند. به طور خلاصه این سیاست‌ها را میتوان به دو دسته کلی تقسیم نمود: نخست سیاست‌های کارکردی یا اشاعه‌گرا، که هدف آنها افزایش ظرفیت نوآوری و بهبود کلی قابلیت‌های علمی و فناورانه است. دوم سیاست‌های هدفمند یا مأموریت‌گرا، که از توسعه پژوهش و فناوری خاص یا بخش‌های خاصی از صنعت حمایت میکند. هدف‌های دوم مجموعه دولت و حکومت را برآن می‌دارد که جهت انجام R&D اولویت‌هایی را سرآمد برنامه‌های آتی خود قرار دهد که ضمن رفع معضلی از معضلات کشور، موجبات شکوفایی در عرصه‌های مدنظر را فراهم آورد.

معمولاً با توجه به تنوع سیاست‌های کارکردی ممکن، پژوهشگران و سیاستگذاران از میان زمینه‌های اقدام و سیاست‌های کارکردی با توجه به مسائل اولویت‌دار باید دست به انتخاب بزنند. همچنین، در اتخاذ سیاست‌های نوع دوم معمولاً این استدلال وجود دارد که با توجه به محدودیت منابع دولت، گزینش در میان پژوهش‌ها و فناوری‌ها یا بخش‌های صنعتی مختلف امری اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. بدین ترتیب، اولویت‌گذاری فرایندی راهبردی برای انتخاب مجموعه فعالیت‌های پژوهشی و فناورانه و تخصیص اثربخش منابع به این طرح‌ها است و به افزایش ارتباط فعالیت‌های پژوهش و فناورانه با اهداف اقتصادی و بلندمدت جامعه کمک میکند. اخیراً اولویت‌های علم و فناوری را به شکلی کاربردی‌تر در نظر می‌گیرند: "هر فعالیتی که توجه خاصی به آن شود و نوعی مشوق برای آن در اختیار قرار می‌گیرد". بنابراین، هم‌اکنون مفهوم اولویت گسترده‌تر شده و به اولویت‌های کارکردی مانند زیرساخت‌های آزمایشگاهی (علاوه بر اولویت‌های موضوعی) خاص فناوری توجه می‌شود.

بی‌شک اولویت‌گذاری در پژوهش، گامی مهم در راستای هدفمندسازی تخصیص سرمایه‌های مالی و انسانی، به‌منظور حل چالش‌های اصلی موجود و یا بهره‌مندی از فرصت‌ها است. ضرورت اولویت‌گذاری موضوعات علم و فناوری به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه (که منابع محدودتری در اختیار دارند) بر کسی پوشیده نیست و مورد توجه سیاستگذاران این حوزه نیز قرار گرفته است. در این راستا، به صورت دوره‌ای سند سیاست‌ها و اولویت‌های پژوهش کشور، به‌منظور بهره‌مندی حداکثری از منابع موجود و در راستای جهت‌گیری هوشمندانه فعالیت‌های دست‌اندرکاران این حوزه، مشخص می‌گردد.

اصلاحات ساختار اقتصادی

بررسی چگونگی امنیت اقتصادی

موضوعات خاص بخش پیشرو اقتصاد شامل معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، ترانزیت، حمل و نقل و فناوری‌های نوین

موضوعات خاص کلان بخشی شامل بهبود محیط کسب و کار و اشتغال

طراحی الگوی اقتصاد عدالت محور

پیاده‌سازی طرح جامع مالیاتی

مولدسازی و مدیریت دارایی‌های دولت

پیاده‌سازی کامل نظام مالیات بر ارزش افزوده

طراحی استقرار خزانه‌داری الکترونیک

طراحی الگوی تشویق مشارکت عمومی در تولید ملی و اصلاح مصرف و اجرای آن

مولدسازی و مدیریت دارایی‌ها و منابع دولت و اشاعه‌ی فرهنگ شفاف سازی و ارائه کارنامه

طراحی ساز و کارهای بهبود شاخص‌های رقابت‌پذیری اقتصاد ایران

توسعه و استقرار نظام جامع مدیریت بدهی‌ها و تعهدات عمومی دولت

پیاده‌سازی و توسعه‌ی سامانه‌های هوشمند مبارزه با پولشویی در گستره اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول قانون

طراحی الگوی سرمایه‌گذاری ایران و خارج با تاکید بر مولفه‌های جذب تکنولوژی به همراه سرمایه

طراحی و تدوین برنامه جامع جلوگیری از نسلی شدن فقر

بررسی علل و عوامل قاچاق کالا

توسعه زیست‌بوم کارآفرینی

الزامات و چالش‌های اقتصاد سبز

اصلاح سازی نظام‌های مالیاتی و گمرکی

ارتقا بهره‌وری در بخش‌های مختلف اقتصادی و افزایش کارایی نهاده‌های تولید داخلی

پیش‌بینی مدیریت و مقابله با مخاطرات اقتصادی و برنامه‌ریزی برای افزایش مقاومت‌پذیری اقتصاد

موضوعات خاص راهبردی در مورد آب و محیط‌زیست

ارتقا جایگاه فناوری و پژوهش جهت حفاظت از محیط‌زیست

ارتقا فناوری با هدف پیشگیری؛ کنترل و کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی

بهینه‌سازی مصرف و مدیریت تقاضای مصرف آب

حفاظت و بهره‌برداری بهینه کمی و کیفی از منابع آب سطحی و زیرزمینی و ایجاد تعادل پایدار بین منابع و مصارف

مدیریت اقتصادی و اجتماعی آب با تاکید بر نقش سرمایه‌های اجتماعی

توسعه و ارتقا فناوری جهت استفاده از منابع آب‌های نامتعارف

ارزیابی پیامدهای تغییر اقلیم بر منابع آب

توسعه فناوری جهت تولید انرژی از زباله‌های شهری و روستایی

توسعه فناوری‌های نانو و ژنتیک در حفاظت و بهبود و توسعه تالاب‌ها و حیات‌وحش

مطالعه آب‌های مشترک و منازعات مربوط به آن

بیکاری

بررسی جنبه‌های مختلف فرصت‌های شغلی و زمینه‌های گسترش اشتغال در بازار کار فارغ‌التحصیلان آموزش عالی

مطالعه تطبیقی نرخ بیکاری و شیوه‌های ورود به بازار کار در بین کشورها

بررسی راهکارهای توسعه اشتغال و شیوه‌های کاهش بیکاری و گسترش کارآفرینی در بخش‌های روستایی

جلب سرمایه‌های خارجی و دعوت از کارآفرینان مقیم خارج از کشور

آسیب‌شناسی امنیت شغلی کارکنان و کارگران

چالش‌ها و ضرورت‌های قانونی توسعه و اشتغال کارآفرینی با تأکید بر توسعه گردشگری
شناسایی عوامل زیرساختی بهبود فضای کسب و کار و راه‌های ارتقا جایگاه کشور در رتبه بندی‌های بین‌المللی
بسترسازی برای جلب سرمایه و توان علمی تخصصی خارجی با تأکید بر ظرفیت ایرانیان خارج از کشور
بهبود قوانین و مقررات برای حمایت از بنگاه‌های کوچک و استارت آپ‌ها

فساد سیستمی

بررسی علل تأثیر قدرت عمومی بر مقاصد خصوصی
مطالعه تطبیقی راهکارهای کاهش فساد سیستمی در کشورهای جهان
تأثیر آزاد سازی رسانه‌ها بر شفافیت سیستمی
بررسی مسئولیت پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان در کاهش فساد
بروکراسی ناکارآمد و تأثیرات آن بر گسترش فساد سیستمی
نقش سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی در کاهش فسادهای بزرگ مالی
کارآمدی نظام عادلانه پرداخت و رفع تبعیض

ناامیدی در مورد آینده

نابسامانی‌های نظام بین‌الملل و تأثیر آن بر میزان امید به آینده در کشور
تأثیر نابسامانی‌های داخلی بر میزان امید به آینده در کشور
چالش‌های موثر بر کاهش ناامیدی اجتماعی، سیاسی و اقتصادی
مطالعه تطبیقی روش‌های افزایش امید به آینده در جهان
بررسی رابطه یاس و سرخوردگی جوانان بر اشتغال و ازدواج
الحاق ایران به سازمان‌های بین‌المللی
اصلاح قوانین حقوق بشری

تأثیر معارف اسلامی و الگوهای دینی در افزایش میزان امید به آینده

تأثیر رضایت از زندگی و قضاوت افکار عمومی در مورد عملکرد حاکمیت بر امید به آینده

نقش پایداری صندوق های بیمه ای و بازنشستگی و بیمه های اجتماعی

سرمایه اجتماعی

کژ کارکردی و ناتوانی سازمان های مردم نهاد در ایفای نقش واسط میان مردم و حاکمیت

حساسیت های سیاسی در مورد فعالیت سمن ها

تأثیر مشارکت عمومی به عنوان سرمایه اجتماعی در فرایندهای کلان کشور

تعامل افراد و احساس مسئولیت پذیری آنها در قبال یکدیگر

توسعه سمن های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی

بررسی کاهش تأثیرگذاری فرودستان سیاسی بر لایه های بالای حاکمیتی و رابطه آن با جلب اعتماد عمومی

علل کاهش سرمایه اجتماعی در کلان شهرها و راهکارهای تقویت آن

بحران ریزگردها

شناسایی کانون های مولد گرد و غبار در مقیاس محلی، منطقه ای، ملی و بین المللی

بررسی دامنه نفوذ و گستره جغرافیایی پدیده گرد و غبار

ارتباط طوفان های گرد و غبار و تغییرات اقلیمی در مقیاس محلی، منطقه ای، ملی و بین المللی

اثر فعالیت های عمرانی در ایجاد گرد و غبار

شبیه سازی و پیش بینی پدیده گرد و غبار

کاربرد سنجش از دور و GIS در مطالعه پدیده گرد و غبار

اثرات گرد و غبار بر محیط زیست، منابع طبیعی و کشاورزی

اثرات گرد و غبار بر صنعت توریسم و گردشگری

روش‌های مهار و کنترل گرد و غبار در کانون‌های مولد

روش‌ها و فناوری‌های نوین نظارت، پایش و کنترل رخداد گرد و غبار

ارائه راهکارهای کاربردی در زمینه کاهش اثرات گرد و غبار در حوزه‌های مختلف

بین‌المللی سازی آموزش عالی

مطالعه تطبیقی دانشگاه‌های منطقه در حوزه‌ی بین‌المللی سازی و افزایش تعاملات در حوزه فناوری و علوم

جهانی شدن، بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها و ارائه برنامه‌های درسی میان رشته‌ای

برنامه‌ریزی جهت تشکیل و افزایش آکادمیک‌های تخصصی علوم به زبان انگلیسی و دعوت از اساتید برجسته و نخبگان

تدوین مدل ملی بین‌المللی سازی با حفظ ارزش‌های ایرانی و اسلامی

ارائه راهکارهایی جهت اراسموس و اکسچنج دانشجویی

بررسی دامنه تاثیر و نفوذ دانشگاه‌های ایرانی بر دانشجویان جهان و منطقه

مقایسه تطبیقی وضعیت دانشگاه‌های ایرانی و میزان محبوبیت آنها نسبت به دیگر دانشگاه‌های منطقه

بازنگری و اصلاح نظام آموزش عالی کشور در جهت ارزش‌آفرینی و کارآفرینی

طراحی و پیاده‌سازی نظام آموزش عالی و پژوهش به منظور مأموریت‌گرا کردن فعالیت‌های موسسات آموزش عالی و پژوهش کشور

ارائه برنامه‌ای فراگیر جهت رساندن ۵ دانشگاه کشور به تراز بین‌المللی

طراحی الگوی تغییر و ارتقای نقش دانشگاه‌ها در حل مشکلات کلان و بنگاه‌های اقتصادی کشور

اولویت‌های پزشکی

موضوعاتی پیرامون آسیب‌شناسی، ژنتیک و سلول‌های بنیادی، خون‌شناسی و سرطان

پژوهش‌های کاربردی منجر به فناوری و نوآوری در حوزه‌ی سلامت

مطالعات علمی در خصوص کشف و ارزیابی داروها